

17.10.2023 р. Гр.15. Історія України. Урок №61.

Тема: Особливості розвитку культури.

Освіта. У післявоєнній Україні в освіті продовжили політику ідеологізації суспільства. На 1950 рік вийшли на рівень довоєнної освіти. Хоча було багато проблем, які перешкоджали розвитку освіти. Нестача учителів, підручників та зошитів. А ще багато дітей в післявоєнний час настільки зголодніли та обносились, що не могли відвідувати школу за станом здоров'я. Повоєнна система освіти залишалась такою ж як до війни, головною вадю в освіті залишалась - заідеологізованість – перетворювала загальноосвітню школу на знаряддя контролю комуністичної партії над молодим поколінням. Негативним було те, що класи були перевантажені (40 – 50 учнів у класі). Після війни в СРСР було впроваджено обов'язкову 7 – річну освіту (1953 рік). В Україні в повоєнні роки було відкрито 1300 нових шкіл. Наука. В науці були позитивні зміни в Україні, кількість інститутів збільшилась до 44. Після О. Богомольця у 1946 році керівником Академії Наук УРСР було обрано О. Палладіна. О. Богомольця. О. В Україні відбуваються в післявоєнний час значні успіхи у дослідженнях із фундаментальних наук: - Запуск першого в республіці атомного реактора (1946 року) - Створення в Києві першої в Європі електронної обчислювальної машини під керівництвом С. Лебедева (1950 р.). Запровадження нової автоматичної технології зварювання. На фото спорудження газогону Дашава – Київ першого у світі суцільнозварного мосту завдовжки 1543 метри. Утім природничі науки зазнавали тиску з боку держави. Зокрема, завдала «лисенківщина», виявом якої стало цькування вчених-генетиків, викладачів біології, чий концептуальний погляд не збігалися з уявленнями академіка Т. Лисенка. Лисенко оголосив генетику «реакційною лженаукою».

“Лисенківщина” – специфічний період у сільськогосподарській і біологічній науці та практиці, пов'язаний із проявом культу особи президента ВАСГНІЛ, академіка АН УРСР Т. Лисенка, у результаті якого було припинено перспективні наукові дослідження. Серед науковців розпочалися «чистки», під час яких багатьох учених та викладачів – прихильників класичної генетики – було звільнено з роботи, згорнуто програму наукових досліджень найперспективніших напрямів біологічної науки. «Буржуазною лженаукою» була оголошена й кібернетика.

Для того щоб посилити ідеологію в середині країни починають розширювати мережу культурно – освітніх закладів – музеї, театри, кінотеатри, клуби тощо. У 1951 році в Києві почав працювати перший телецентр – так було започатковано українське телебачення. У літературі продовжувався тиск на митців, гострої критики піддавались твори письменників, які писали не так як цього хотіла влада. М. Рильський. О. Довженко. Ю. Яновський. Сінченко. Твори Довженка, Яновського, Сінченка, Рильського та інших зазнали гострої критики. Усі твори повинні були бути написані в межах так званого соціалістичного реалізму. Наприклад, твір Олеся Гончара “Прапорonosці”, де були яскраво виражені ідеї радянського патріотизму. Але незважаючи на тиск з боку держави, багато талановитих письменників змогли проявити себе, написавши багато цікавих творів. Наприклад, Рильський “Троянди і виноград”, Тичина “Шевченко і Чернишевський” та інші. У повоєнний час важливе місце в житті населення відігравали театри, метою яких було не тільки продемонструвати чудову гру акторів, але й відволікти населення від буденного важкого життя. Провідними театрами стають – театр ім. І. Франка у Києві, театр ім. Т. Шевченка у Харкові, театр ім. Заньковецької у Львові. У кіномистецтві у післявоєнний час діяла лише Київська кіностудія, яка за рік випускала лише один – два фільми. “Третій удар” І. Савченко “Подвиг розвідника”, “Щедре літо” Б. Барнет. В музичному мистецтві найбільше розвивалась опера. В оперній царині значний розголос мала опера «Богдан Хмельницький» Костянтина Данькевича. Під час показу в Москві партійні пропагандисти виявили, що її лібрето, написане О. Корнійчуком та В. Василевською, містило численні «ідейні прорахунки». Хорове мистецтво України розвивалося завдяки діяльності визначних хормейстерів Г. Верьовки, П. Козицького та ін. Активно розвивався й пісенний жанр. Плідно співпрацювали поет А. Малишко і композитор П. Майборода, які подарували народові «Київський вальс», «Білі каштани», «Мипідем, де трави похилі», «Пісню про рушник», «Стежину». Архітектура та образотворче мистецтво. В післявоєнній архітектурі відбувалась відбудова і рішучих змін не проводилось. В основному при відбудові будинки зводились, або реставрувались висотою до 4 поверхів. Київ, Хрещатик початок 1950 – х років. У образотворчому мистецтві найбільших успіхів було досягнуто в історичному та побутовому жанрах. Саме як історичні твори варто розглядати полотна перших повоєнних років, присвячені подіям радянсько-німецької війни, виконані часом на основі безпосередніх вражень. В. Костецький “Повернення” 1947р. Т.

Яблонська "Хліб" 1949р. Ще одним представником образотворчого мистецтва у період відбудови була Катерина Білокур картини якої уособлюють мистецький напрям, відомий як народний примітивізм. Три картини художниці – 1 - «Цар-Колос», 2 - «Берізка» і 3 - «Колгоспне поле» – були включені до експозиції радянського мистецтва на Міжнародній виставці в Парижі (1954).

Посилання: https://www.youtube.com/watch?v=_z12cK1XdSs

https://www.youtube.com/watch?v=c-4r_P11-9o

Д/з: §5.
